

Kommunal- og distriktsdepartementet

ITS Norway innspill til Nasjonal digitaliseringsstrategi

ITS Norway er en aktiv medlemsforening for alle aktører i transportbransjen. Foreningen arbeider for å fremme utviklingen av intelligente transportsystemer i Norge for å nå visjonen om en smartere, sikrere og bærekraftig transport. Foreningen har en medlemsmasse på tett oppunder 90 medlemmer, som dekker både privat og offentlig sektor, alle transportformer, og både mobilitet og logistikk. Sammen med medlemmene deltar foreningen i forskningsprosjekter, arrangerer møteplasser og skaper aktivitet for å øke kunnskap og skape industrielle muligheter.

Digitalisering i transportsektoren

Transport er ryggraden i et moderne samfunn og danner grunnlaget for både livskvalitet, samfunnsutvikling og et konkurransedyktig næringsliv.

Intelligente transportsystemer (ITS) er en samlebetegnelse for bruk av ny teknologi i transportsektoren. ITS har potensial til å revolusjonere transporten. Det kan være alt fra nye transportformer som hyperloop og droner, automatisert transport, skreddersydde tjenester til kunstig intelligens for optimalisering av sektoren. I kombinasjon med mer tradisjonelle virkemidler og ny regulering, kan ITS gi viktige bidrag til både sikkerhet, effektivitet, klima og kostnadsreduksjoner. For å utnytte dette potensialet, kreves det sterk og målrettet nasjonal satsing på intelligente transportsystemer sammen med høye ambisjoner for digitalisering av sektoren.

Digitalisering og datadeling er en svært viktig premiss for å utvikle fremtidens mobilitets- og logistikk-løsninger. Gode og tilgjengelige data utgjør en grunnmur for alle ITS-løsninger. Offentlig-privat rolledeling i transportsektoren endres i takt med digitalisering og teknologiutvikling. Nye digitale tjenester utfordrer etablerte bransjeaktører og forretningsmodeller og gir rom for nye aktører. Dette vil sette press på og endre regler for anskaffelser og modeller for leverandørsamarbeid. Bransjeglidning og nye aktørgrupper fra privat sektor entrer markedet, og tilbyr transporttjenester som både utfordrer og supplerer det offentlig regulerte transporttilbudet. Dersom markedet skal utvikle seg med bærekraftige forretningsmodeller, må det være lagt til rette for dette gjennom datadeling, standardisering og regulering.

Forventninger til Nasjonal digitaliseringsstrategi

Digital infrastruktur.

Strategien bør legge et tydelig ambisjonsnivå for fremtidens digitale infrastruktur og gi retning for prioriteringer og investeringer på linje med utvikling av den fysiske infrastrukturen. Digital infrastruktur refererer til de teknologiske ressursene som er nødvendige for å støtte informasjonsoverføring, databehandling og kommunikasjon. En av de store trendene innen transport er automatisering. Automatisert transport avhenger av store mengder data fra mange datakilder i sanntid. Datadeling i stor skala krever egne rammeverk og en digital infrastruktur som effektivt kan formidle data og meldinger mellom aktører, biler, fartøy, trafikkstyringsentraler, sensorer langs infrastrukturen m.fl.

Tverrsektorielt samarbeid om data.

Det bør etableres en tydelig ambisjon om tverrsektorielt samarbeid om data på tvers av departement og direktorater. Konkretisering av roller og ansvar om datasamarbeid bør ha høy prioritet. Et eksempel fra transportsektoren er Entur. Deres rolle som nøytral aktør, som samordner av data fra etater og de private, og som gjør de andre gode, er unikt i verden. Dette kan utgjøre en mal for en tilsvarende datasamordning innen andre områder. Strategien bør legge opp til at etatenes oppdragsbrev reflekterer strategien og at etatene får kapasitet og ressurser til samarbeid om deling av data. Dette inkluderer felles identifisering av hva som skal deles, slik at etatens egenart ivaretas samtidig som deling av nødvendige data kan skje uhindret.

Datadeling og standardisering.

Strategien bør definere et enhetlig ambisjonsnivå for datadeling innen alle sektorer. Data må gjøres tilgjengelig for alle og være maskinlesbare. Dette krever at vi følger relevante internasjonale og nasjonale standarder. Standardisering og standardiseringsarbeidet må styrkes på alle nivå for å bidra til forenkling og lik markedstilgang. Strategien bør derfor også ha et høyt ambisjonsnivå for standardisering og Norges posisjon i internasjonalt standardiseringsarbeid.

Utfordringene med datadeling er felles for mange bransjer, og bør håndteres på samme måte. Samferdselssektoren mangler en spesifikk enhet som har et naturlig og overgripende mandat, tilsvarende som eHelse-direktoratet og Kartverket. eHelse-direktoratet har både en påloggings-funksjonalitet for pasienter og andre brukere, og en funksjonalitet for journaldeling i bakgrunnen. Samferdselssektoren har parallelle behov – både en publikumsportal for brukere/innbyggere og en samordning av tjenestene og systemene bak for de ansatte.

Industrialisering.

Strategien bør etablere en tydelig ambisjon om å fremme industrialisering. Digitalisering og datadeling gir grunnlag for utvikling og innovasjon innen mobilitet og logistikk. Nye teknologiske løsninger og tjenester som styrings- og varslingssystemer, ubemannede fartøy og anropsbasert selvkjørende kollektivtransport vokser frem og bidrar til verdiskapning og utvikling av gode samfunn. Standardisering og en proaktiv og forutsigbar regulering er forutsetninger for å utvikle bærekraftige og varige forretningsmodeller som muliggjør storskala industrialisering av slike løsninger. Digitalisering og deling fører til økt tilgang til data, informasjon og innsikt, men dette fører ikke automatisk til innovasjon eller transformasjon. Strategien må anerkjenne dette. Norge behøver en klar og tydelig ambisjon for hvordan digitalisering kan bidra til å kapitalisere på områder hvor Norge har verdensledende teknologi.

Kompetanse.

Strategien bør etablere en klar visjon og handlingsplan for å møte det voksende behovet for ny kompetanse i lys av den pågående digitaliseringen. Med digitalisering følger betydelige endringer i arbeidsprosesser, introduksjon av ny teknologi, samt utvikling av nye produkter og tjenester. Spesielt innen kunstig intelligens (KI), cyber-sikkerhet og andre nyskapende teknologier oppstår behovet for å forme og styrke vår kompetansebase. For å adressere dette behovet, bør det jobbes på flere nivå.

I et lengre tidsperspektiv må både grunnutdanning og høyere utdanning endres for å møte kompetansebehovet. I transportsektoren kan dette eksemplifiseres ved integrering av sensorer i jernbanesviller eller autovern – fremtidens veg og jernbaneingeniører må ha

kunnskap om IKT og ITS. På litt kortere sikt vil spesifikke kurs for å bygge kompetanse på områder som er essensielle i den digitale transformasjonen være viktig. Dette kan inkludere opplæring i teknologi, etiske retningslinjer og andre aspekter knyttet til digital kompetanse. En ambisiøs plan for forskning som fokuserer spesifikt på utvikling av digitale mobilitets- og logistikk-løsninger vil utvide kunnskapsfronten og gi praktiske løsninger for fremtiden. Det vil eksempelvis kreve omfattende forskning på mange fagområder for å realisere automatiserte transportløsninger.

Strategien bør ikke bare etablere en ambisjon, men også aktivt støtte utviklingen av den nødvendige kompetansen for å omfavne og dra nytte av den digitale fremtiden. Dette kan kun gjøres i et tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid mellom aktører i både privat og offentlig sektor.

Oppsummert

ITS Norway understreker viktigheten av å bygge robust digital infrastruktur, fremme datadeling på tvers av sektorer, legge til rette for industrialisering innen mobilitet og logistikk og aktivt støtte utvikling av nødvendig kompetanse.

ITS Norway forventer at Nasjonal Digitaliseringsstrategi er ambisiøs på Norges vegne og at den er tydelig i sine prioriteringer. Det forventes at den tar høyde for behov og muligheter innen transportsektoren for å realisere nasjonale og Europeiske mål om å styrke den digitale utviklingen og det grønne skiftet.

Ragnhild Wahl
Director for research and innovation
ITS Norway

924 35 791

Trond Hovland
CEO
ITS Norway

907 60 831